

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Gloria in Excelsis Deo. *Hodie rubicundus eſt ratione perſecutionis*, quam non modo ipſe multariam ſuſtinuit: ſed & ab exordio mundi, omnes qui ad eum pertinent, experti ſunt, adhuc experiuntur, & porro experientur. Regula enim univerſalis eſt: Omnes qui pie vivere volunt, in Chriſto Jeſu, perſecutionem patientur, 2. Tim. 3, 12.

Nos ſine ulteriori præloquio ad Evangelium ipſum nos conferemus, tractaturi ex eodem:

I. Ἀνθρωπολογίαν ſive *notitiam noſtri*.

II. Χριſτολογίαν, ſive *notitiam Chriſti*.

J.J.

Exegeſis.

Stēphanus ſignificat coronam, ſic nomen & nomen habet. Coronatus ſiquidem erat, præclaris donis à Deo. Sicuti enim Act. 6. v. 8. ſeqq. deſcribitur, fuit plenus fide, h. e. non modo Chriſtum cognovit ratione perſonæ & officii, fiduciamque ſuam in eo unice collocavit: ſed & donis miraculoſis inſtructus, propterea à populo celebratus fuit. Hoc male habuit Antiliſites Hieroſolymitanos, ideoque ſtudioſos quosdam de Synagoga, quæ appellatur Libertinorum & Cyrenenſium, & Alexandrinorum, & eorum, qui erant à Cilicia & Aſia inſtigant, ut diſputarent cum Stephano: at non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritu, quo loquebatur.

Sic dignus fuiſſet Stephanus, ut aurea corona redimitus, & in ſummo honore habitus fuiſſet: Verum primus fuit, qui ob Evangelicam veritatem in Eccleſia N. T. interfectus eſt, ideo Hieronymus cum *primitiis Martyrum* & Auguſtinus *primicerium*, qui aliis viam ſtraverit, & facem prætulit, appellat.

Hoc ipſo ex parte impletum eſt, quod Servator noſter optimus de cruce, tribulatione & perſecutione fidelium ſuorum, præcipue vero verbi miniſtrorum prædixit, in prælecto Evangelio inquit: Ecce, ego mitto ad vos Prophetas & Sapientes, & Scribas: & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in Synagogis veſtris, & perſequimini de civitate in civitatem.

Notitiam noſtri hic diſcemus, ſi ſpectaverimus:

1. *Chriſti amorem*, quem hoc ipſo erga nos demonſtrat, dum legatos ſuos, qui pro eo legatione funguntur, tanquam Deo exhortante per eos, 2. Cor. 5, 20. ad nos ablegat. Ecce, ego mitto, inquit, ad eundem modum ſicut apud Jeremiam dixerat: Dabo vobis paſtores juxta cor meum, & paſcent vos ſcientia & doctrina, c. 3. v. 15.

Hic velim probes te, mi Chriſtiane! an hoc unquam grata mente agnoviſſis, Deoque tuo gratias debitas egeriſſis?

Non dubium eſt, quin aliqui pii occurrant, qui quod officii ſui eſt, obſervant: Sed & multi inveniuntur, qui non putant, illos legatos Dei eſſe, & à Chriſto mitti, juxta illud: Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit, Luc. 10, 16. alias promptius iſdem obſequerentur, & verba eorum acciperent, non ut verbum hominum: ſed ut vere eſt verbum Dei, 1. Theſſ. 2, 13.

Quia vero hoc ipſum à plurimis non fit, facile cōſtat, quod illi miniſtros verbi, ejuſdemque præcones non pro legatis Dei æſtiment. Plurimi enim dicunt: manda, remanda, Eſa. 28, 10. nec judicantem Spiritum S. ferre volunt, Gen. 6, 3. hinc illi queri coguntur: Quis credit auditui noſtro? Eſ. 53, 1.

Quando peccata & flagitia debito zelo taxantur: quando ad ſobriam, piam & juſtam

vi-

vitam admonentur, præfracte dicere amant: Quis ostendit nobis bona? Pfal. 4, 7. Quod si vero crederent, præcones verbi Dei legatos esse, & quæ loquuntur, quasi sermones Dei loqui, 1. Petr. 4, 11. non modo auditores sed & factores verbi forent, Jac. 1, 22. considerantes, quod verbum quod auditur, non vero factis demonstratur, & gravius damnet Luc. 12, 47. & ejusmodi homines judicaturum fit die novissimo, Joh. 12, 48.

Genuini Christiani fidelitatem Servatoris, quam hoc ipso Ecclesiæ exhibet, grato animo agnoscere, & videre debent, ne in vacuum gratiam Dei receperint, 2. Cor. 6, 1. Alias non dicet Christus: Ego mitto: sed ego aufero judicem, & Prophetam & senem, Esa. 3, 2. Amos. 8, 11. Ut queri teneamur: signa nostra non vidimus, jam non est amplius Propheta, Pf. 24, 9. væ nobis, quia peccavimus, Thren. 5, 16. Nolite errare: Deus non irridetur, Gal. 6, v. 6. 7. 8.

II. *Judeorum furor em.* Ex illis ait Servator, occiditis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in synagogis vestris, & persequemini de civitate in civitatem.

Hæc nefanda ingratitude est, quam legati Christi & verbi præcones à mundo impio expectandam habent. Imprimis notatu dignum est, quod Servator non per gradationem à minoribus afflictionibus ad majores ascendit: sed à majoribus incipit, & meminit,

1. *Trucidationis*, quod nonnullos occident & crucifigent, h. e. per omnis generis ignominiosa & inaudita tormenta è medio sublaturi sint, cujus in Stephano initium fecerunt. Act. 7, 59.

2. *Flagellationis*, in synagogis suis, qua Apostoli affecti sunt, Act. 5, 10.

3. *Relegationis*, quod eos persecuturi sint de civitate in civitatem: sicut Johannes Ev-

angelista anno ætatis 85. jussu Imperatoris Domitiani, ex urbe Ephesina in Pathmum relegatus est, Apoc. 1, 9.

Hanc methodum diabolus semper servavit. Nonne sub persecutionibus Imperatorum gentilium, sanguis Christianorum, qui variis modis impie trucidati sunt, copiosissime effusus est? Quia vero Tyranni tandem deprehendebant, hoc ipso se parum efficere, sanguinem vero profusum, Ecclesiam tantum fecundare:

Nam velut in sylvis decisa repullulat arbor

Et multi ex una veniunt radice nepotes:

Sic quoque surgebant uno de funere centum.

Ut Prudentius hac de re scribit. Tandem occisionis pertæsi, flagellarunt eosdem, & ad lapidinas, & alios Herculeos & ignominiosos labores adhibuerunt, donec tandem in proscriptione, & relegatione in exilium, desierunt.

Eadem fabula à B. Lutheri temporibus, in regno Pontificio acta est. Testis est Gallia, testis est Belgium, testis est Britannia, in quibus instinctu Pontificis multa millia vere fidelium innocenter trucidati sunt. Postquam vero meretrix Babylonica ebria facta est, de sanguine Sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu, Apoc. 17, 6. chordas remisissus intenderunt, donec eò res rediit, ut quidem orthodoxi non occidantur, sed solum vertere & in exilium ire jubeantur, sæpe ante occasum solis, vel aliud spatium præscriptum, relictis ut plurimum omnibus substantiis, & quod miserandum est, carissimis pignoribus atque liberis. Hæc nihil aliud, quam mors lenta, quæ paulatim hominem & quotidie quasi morti tradit, 1. Cor. 15, 22.

ubi interim cum Elia suspirare tenetur: Sufficit nunc, Domine, tolle animam, 1. Reg.

19. v. 4.

Hic examina te, mi Christiane! utrum et ipse animo ejusmodi maligno & sanguinario in verbi præcones quandoque affectus fueris?

Equidem tantam tyrannidem, qua Judæi legatos Dei persecuti sunt, non est, quod hodie illi ab Auditoribus suis pertimescant. Sed *spiritualiter adhuc hodie fit*, dum inveniuntur, qui pastores suos odio habent, ut Achab Micham, 1. Reg. 22. v. 7. tales coram Deo homicidæ sunt, 1. Joh. 3. v. 15. sive calumniis eosdem onerant, iis in locis, ubi animadvertunt, id ipsis exitio fore, sicut Doeg Abimelechum ita sugillavit apud Saulem, ut morte multatus fuerit, 1. Sam. 22. v. 9. id scriptura lingua percutere vocat, Jer. 18. v. 19. sive crucifigunt ipsos, de die in diem animam justam iniquis operibus cruciantes, 2. Pet. 2. v. 8. sive imminuunt mensuram, & augent siclum, & supponunt stateras dolosas, Amos. 8. v. 5. h. e. novas excogitant usuras & vectigalia, quibus res annonaria difficilior redditur, & verbi ministri cum Præceptoribus scholarum iisdem implicantur, ut bonam salarii sui partem in curiam deferre teneantur. Id in lingua Romana, *flagellare ammoniam* vocant: Et si rem recte expendas, grave sane flagellum est, quod multis lacrymas exprimit, Sir. 35. v. 25.

Sed & non adeo rarum est, ut illi, si nimis liberaliter flagitia reprehendant, plane ab officio removeantur, & in exilium mittantur, sicut Amasias ad Amos dixit: Hec tu videns, abi, fuge in terram Juda: & comede ibi panem, & prophetabis ibi, Amos 7. v. 12.

Verum ut olim David contumeliam servorum suorum graviter vindicavit, 2. Sam. 10. v. 4. Sic & Deus servorum & legatorum suorum opprobria severissime vindicaturus est, quibus ipse læsus & injuria affectus est.

III. *Innocui sanguinis valorem.* Id facietis, inquit Christus, occidendo, crucifigendo, flagellando, & persequendo: ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine Abel justii, usque ad sanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidistis inter templum & altare.

Hæc verba horrenda sunt.

Judæi tempore Christi, neque Abelem, neque Zachariam filium Barachiæ occiderant: sed dudum ante factum fuerat. Et tamen, quia vestigiis majorum suorum insistebant, & Prophetas Dei persequebantur, hoc ipso eos non modo reatum sanguinis à se effusi, sed & quod à majoribus suis dudum profusum erat, incurrere, Servator asseverat. Visitat enim Deus iniquitatem patrum in tertiam & quartam generationem, Exod. 20. 5. Hoc non exclusive intelligendum est, quasi poena in tertia & quarta generatione desinere debeat: Sed ut Chrysostomus monet, *ideo fit mentio tertiæ & quartæ generationis, quia usque ad tertiam & quartam progeniem eorum, quorum imitantur vitam, filii parentum possunt videre.* Quando vero nepotes porro vestigiis parentum insistunt, & non modo turpitudinem eorum adæquant: sed & nequiores evadunt, dum mensuram impleverint, ut Judæi fecerunt, poena quoque eosdem comitatur, & vindictam exercet in eos, qui peccatorum rei facti sunt. Deus enim odit peccata odio æterno, eaque vindicat, ubicunq; offendit, sive in parentibus, sive liberis, sine personarum respectu, Ps. 5. 5.

Hic

Hic inspicias velim te & probes, an fortassis & ipse in juvenute quid intriveris, quod liberis tuis jam excedendum est?

Nemo hic se facile purgare & dicere poterit: Purus sum à peccato, Prov. 20. v. 9. Sanguinem quidem innocentem non puto, quenquam effudisse: interim tamen coram Dei oculis, non sine reatu sanguinis sumus, sed cum Davide dicere tenemur; Libera me de sanguinibus Deus, Ps. 51, 16. nec dubito, quin adsint, qui proximum falso detulerint, ut ille in magnum malum, vel etiam in vitæ discrimen adductus sit, sicut Judas cum Christo ita egit, Matth. 26. 15.

Quot eorum sunt, qui peccarunt ut Onan, Gen. 39, 9. sive foetum in utero læserunt, Exod. 21, 22. aut dormientes oppresserunt infantes, 1. Reg. 3, 20. aut proximum fame interire siverunt, cum tamen juvare eundem potuissent? Hi omnes sanguinis rei facti sunt. Qui enim fratrem suum viderit necesse habere, & clausit viscera sua ab eo, homicida est, 1. Joh. 3, 17.

Qui igitur se reum hic deprehendit, causam habet cum Davide Deo supplicandi: Domine delicta juventutis meæ, & rebellio nem meam, ne memineris, Psal. 25, 7. 8.

Nisi hoc fiat, Deus peccata parentum in liberis visitat, ut illi conqueri cogantur: Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt, Jer. 31, 29. Ideo apprime cavendum est, ne loco benedictionis maledictio filiis relinquatur, quod fit, si audire nolimus vocem Domini Dei nostri, hinc illæ lacrymæ! Deut. 28. v. 15. & seqq.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, 2895770810, sive notitiam Christi, contemplaturi. Hic nobis meditandus proponitur:

1. *Tanquam ministerii fundator.* Ecce, enim, inquit, ego mitto ad vos, Prophetas, & Sapientes, & Scribas. Hoc in specie de Apostolis intelligendum est, uti Luc. 11. v. 49. explicatur. In genere vero de omnibus fidelibus verbi præconibus dictum est, usque ad diem novissimum, qui ordinaria vocatione gaudent, & à Christo mittendi sunt, si officio suo cum fructu præesse debeant. Ideo enim in cælos ascendit, ut Ecclesiæ porro præesset, & quosdam quidem daret Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores: usque ad diem extremum, Eph. 4, 11.

Vocat autem verbi præcones, quos missurus est

1. *Prophetas*, non hoc sensu, quod tanquam Prophetæ V. T. futura prædicere debeant, hi enim usque ad Johannem modo prophetarunt, Matth. 11, 13. sed ideo vocat eos Prophetas, quia sermoni prophetico insistant, 2. Pet. 1, 19. & nihil extra dicunt, quam ea, quæ Prophetæ locuti sunt futura esse, & Moyses, Act. 26, 22. quo prophetia eorum sit, secundum rationem fidei, Rom. 12. v. 6. Quamvis multa quoque prædixerint, ut Paulus de Antichristo, 2. Thess. 2, 3. De illusoribus, qui ante diem novissimum prodibunt, 2. Pet. 3, 3. & in specie, de conditione Ecclesiæ, sicut Johannes in Apocalypsi, quæ partim impleta sunt, partim vero suo tempore implebuntur, quæ pater posuit in potestate sua, Act. 1, 7.

2. *Sapientes*, qui verbum veritatis recte secare possunt, 2. Tim. 2, 15. & sciunt, quando canticum Mosi & canticum agni cantare debeant, Apoc. 15, 3. ut de thesauro suo proferant vetera & nova, sicut doctus pater familias, Matt. 13, 52. quo pauperes evangelizentur, Mat. 11, 5. Impiis vero, qui rarius